

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 517. PLENARFORSAMLING DEN 25. OG 26. MAJ 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om indenlandsk kul i EU's energiomstilling

(initiativudtalelse)

(2016/C 303/01)

Hovedordfører: Dumitru FORNEA

Medhovedordfører: Renata EISENVORTOVÁ

Den 19. februar 2015 besluttede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

»De indenlandske sten- og brunkulressourcers bidrag til EU's energiforsyningsikkerhed«

(initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 5. november 2015.

På mødet den 24. maj 2016 besluttede præsidiets at ændre udtalelsens titel til

»Indenlandsk kul i EU's energiomstilling«.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 517. plenarforsamling den 25.-26. maj 2016, mødet den 25. maj 2016, følgende udtalelse med 139 stemmer for, 17 imod og 54 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Under **energiomstillingen hen imod en lavemissionsøkonomi** står EU's energisystem over for en periode med gennemgribende teknologiske, økonomiske og sociale ændringer, der vil påvirke mange energisektorer, herunder kulindustrien og dermed kulminere regionerne i EU.

1.2. I nogle medlemsstater er de indenlandske sten- og brunkul stadig vigtige for produktionen af el og varme. De bidrager til en sikker og prismæssigt overkommelig energiforsyning, økonomisk konkurrenceevne og spiller en stabiliserende rolle i energisystemet, både teknisk og økonomisk.

1.3. Imidlertid må de aktive **kulmineregioner forberede sig på udfasningen af kulproduktionen** for at være i overensstemmelse med EU's energi- og klimapolitiske beslutninger om anvendelsen af fossile brændstoffer eller af økonomiske årsager.

1.4. Fremtiden for regioner, der i øjeblikket er afhængige af brugen af kul, og kommende levevilkår i disse må indgå i den fremadrettede **planlægning over to generationer**, dvs. 25-50 år. Udfasning af brugen af kul til energiformål i disse regioner må ikke føre til stagnation. I lyset af deres økonomiske og sociale potentiale skal disse regioner inddrages i gennemførelsen af EU's energi- og klimapolitik. Bæredygtig udvikling i disse regioner skal opnås gennem en garanteret politisk, civil og social dialog, som skal sørge for, at der findes planer for omstillingen på nationalt, industri- og virksomhedsniveau.

1.5. For at fastholde energiforsyningsikkerhed, en konkurrencedygtig industri, miljøbeskyttelse, overholdelse af tilsagnene om reduktion af drivhusgasemissioner og den sociale samhørighed i kulmineregionerne anbefaler EØSU en »**Plan for støtte til de samfund og regioner, der er afhængige af kulproduktion**« (»**planen**«), som skal tage hånd om kulindustriens omstrukturingsproblemer under energiomstillingen, således at kulmineregionerne kan tilpasse sig forandringerne.

1.6. **Planen kan udarbejdes af en rådgivende gruppe** i samarbejde med **Kommissionen og Europa-Parlamentet**. Medlemmerne af denne rådgivende gruppe bør være repræsentanter for mineregioner, fagforeninger, NGO'er, F&U og kulindustrien.

1.7. **Planen bør baseres på tre søjler**: i) en politisk, civil og social dialog; ii) økonomiske, sociale og miljørelaterede investeringer og iii) investeringer i uddannelse, erhvervsuddannelse, forskning og udvikling, innovation og kultur.

1.8. **Planen bør tilskynde regioner til at forandre sig**, stimulere innovativ udvikling, bevare attraktive rammevilkår med hensyn til investeringer og skabe muligheder for beskæftigelse og et værdigt liv. I denne omstillingsproces er det nødvendigt fuldt ud at udnytte mineregionernes knowhow og potentiale.

1.9. **Regionale myndigheder, medlemsstaternes regeringer og EU's institutioner** må engagere sig i energiomstillingen og den relaterede omstrukturering af kulmineregionerne.

1.10. **Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget har den nødvendige erfaring til at indgå i denne proces** på både europæisk og nationalt plan. De er også i stand til at skabe en effektiv ramme for den politiske, sociale og civile dialog, der er nødvendig til høring af borgerne i kulmineregionerne.

1.11. I forbindelse med energiomstillingen er en af de største bekymringer for EU's kulmineregioner opstillingen af en **passende institutionel og politisk ramme, der kan sætte skub i de offentlige og private investeringer**, der vil være nødvendige i de kommende år.

2. EU's energiomstilling

2.1. I det forgangne årti har **EU oplevet store forandringer i sit energisystem**. EU er på vej mod en lavemissionsøkonomi og opfyldelse af sine mål for drivhusgasemissioner, energieffektivitet og vedvarende energikilder som svar på sine »20-20-20«-mål. I 2014 godkendte EU 2030-rammen for klima- og energipolitikken med en 40 % reduktion af drivhusgasemissionerne, mindst 27 % vedvarende energi i det samlede energiforbrug og en forbedring af energieffektiviteten på 27 %. Disse midtvejsmål skal hjælpe EU til at opfylde sit langsigtede mål for nedbringelse af drivhusgasemissioner inden 2050 med en reduktion på 80-95 % af drivhusgasemissionerne.

2.2. EU's energisystem **bevæger sig derfor væk fra en æra præget af fossile brændstoffer** og elproduktion fra store centrale kraftværker i retning af elproduktion fra vedvarende energikilder og decentrale værker, samtidig med at de muligheder, der findes gennem øget energieffektivitet og bedre styring af energifeterspørgslen, maksimeres.

2.3. Energiomstillingen og EU's ambitiøse klimapolitik fik stærk støtte i projektet vedrørende **energiunionen** og stor opbakning efter **Parisaftalen**, som sender et klart signal om at reducere emissionerne tilstrækkeligt til at holde den gennemsnitlige globale temperaturstigning på under den aftalte 2 °C-grænse inden slutningen af dette århundrede.

2.4. For at stabilisere klimaet **er der brug for vidtrækkende ændringer** i energisystemerne i alle økonomiske sektorer ⁽¹⁾.

2.5. Energiomstillingen omfatter **teknologiske, forskningsrelaterede, samfundsmæssige, kulturelle, økonomiske og miljømæssige** aspekter, og det står klart, at dette forudsætter en mere aktiv rolle for enkeltpersoner og lokalsamfund. Processen kræver en særlig fokus på forskning og udvikling, da den skaber nye udfordringer for energisystemet og industrisektorerne, der er nødt til at reagere og tilpasse sig denne situation.

3. Kul- og kulindustrien i Europa

3.1. **Kulindustrien** er en af de sektorer, der er **stærkt påvirket af energiomstillingen**. I flere hundrede år har kul været centrum for den industrielle og samfundsmæssige udvikling i Europa og resten af verden. Den Europæiske Union selv blev oprettet ud fra et politisk ønske om at sammenlægge ressourcerne for kul- og stålproduktion i de første seks stiftende medlemsstater ⁽²⁾.

3.2. De nuværende **bekymringer omkring miljøbeskyttelse, klimaændringer og menneskers sundhed** ⁽³⁾, har resulteret i en række politiske og samfundsmæssige tilgange, som sætter spørgsmålstegn ved behovet for fortsat anvendelse af kul og andre fossile brændstoffer til produktion af elektricitet og varme.

3.3. Med denne nye politiske tilgang **synes kuls dage at være talte**, på trods af det faktum at mere end en fjerdedel af EU's elektricitet for nærværende stadig produceres af 280 kulfyrede elværker i 22 lande. Kun seks lande bruger ikke kulkraftværker: Cypern, Estland, Letland, Litauen, Luxembourg og Malta ⁽⁴⁾.

3.4. Mens tanken om at udfase kul fra energimixet lader til at være almindeligt accepteret i de medlemsstater, der ikke udnytter indenlandsk kul, er det samme ikke tilfældet i EU's **kulmineregioner**, hvor kulindustrien giver direkte beskæftigelse til 240 000 arbejdstagere. Når arbejdspladser i sektoren for mineudstyr, andre arbejdspladser i forsyningskæden og indirekte arbejdspladser medregnes, understøtter industrien tæt ved **1 mio. arbejdspladser**, hvoraf mange befinder sig i regioner med kun få andre beskæftigelsesmuligheder ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ I 2015 enedes G7-landene om, at der er behov for en fuldstændig dekarbonisering af den globale økonomi i løbet af dette århundrede og derfor en »omlægning af energisektorerne inden 2050«.

⁽²⁾ Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab blev underskrevet i Paris i 1951, hvor Frankrig, Tyskland, Italien og Benelux-landene dannede et fællesskab med det formål at tilrettelægge fri bevægelighed for kul og stål og fri adgang til produktionskilder. Denne traktat ligger til grund for institutionerne, som vi kender dem i dag.

⁽³⁾ <http://www.env-health.org/resources/press-releases/article/eur8-5-billion-in-health-costs>.

⁽⁴⁾ Greenpeace Report »End of an Era: Why every European country needs a coal phase-out plan«.

⁽⁵⁾ EURACOAL (2013) *Coal industry across Europe*, s. 20.

3.5. Seks **medlemsstater** udvinder stenkul: Tjekkiet, Tyskland, Polen, Rumænien, Spanien og Det Forenede Kongerige. Ti medlemsstater udvinder brunkul som et konkurrencedygtigt brændstof til elproduktion: Bulgarien, Tjekkiet, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Polen, Rumænien, Slovakiet, Slovenien og Spanien.

3.6. I disse lande spiller de **indenlandske sten- og brunkul** en vigtig rolle for **forsyningsikkerheden** og bidrager dermed til at opnå energiforsyningsikkerhed i EU og **reducere den store afhængighed af import**. Som påpeget i den europæiske energisikkerhedsstrategi ⁽⁶⁾, lyder EU's eksterne energiregning på over 1 mia. EUR om dagen. I 2013 udgjorde den samlede regning ca. 400 mia. EUR, dvs. mere end en femtedel af EU's samlede import. Det var nødvendigt at importere 90 % af råolien, 66 % af naturgassen, 42 % af den faste brændsel og 40 % af det nukleare brændsel. I nogle EU-medlemsstater med en stor indenlandsk kulproduktion, f.eks. Tyskland og Tjekkiet, produceres 50 % af elektriciteten på kulfyrede kraftværker. I Polen ligger denne andel på over 80 %.

3.7. Samtidig med at den bruges i elproduktionen, anvendes kul til **mange andre formål**. Kul anvendes til cementfremstilling og kan omdannes til flydende brændstoffer. Andre aftagere af kul er stålværker, raffinaderier, papirproducenter, den kemiske og farmaceutiske industri og fødevarerindustrien.

3.8. Kul er også en væsentlig bestanddel i fremstillingen af **specialiserede produkter** som f.eks. aktivt kul, der anvendes i filtre eller kulfiber anvendt i luft- og rumfartsindustrien, ingeniørvidenskab, militæret mv. Industrielle processer står til rådighed til fremstilling af syntetiske brændstoffer eller basale kemikalier, som efterspørges af industrien, som f.eks. methanol. På grundlag af methanol er det muligt at fremstille en lang række petrokemikalier, som nu fremstilles på basis af andre fossile brændstoffer.

3.9. For at nå målet om en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimaforandringspolitik må EU's energisektorer arbejde seriøst og intenst på den nødvendige energiomstilling. Kulindustrien skal fokusere på en **mere effektiv og renere udnyttelse og udvikle alternative anvendelser for kul**. EU bør derfor afsætte de nødvendige midler til forskning og udvikling i kulkemi.

4 Foranstaltninger til en mindre skadelig og mere effektiv anvendelse af kul

4.1. Selvom **kul forventes udfaset i EU på et tidspunkt i fremtiden** vil kul stadig blive anvendt i nogle lande og minereioner i de kommende årtier. I henhold til Lissabontraktaten har medlemsstaterne ret til at udnytte deres egne energiressourcer og til at fastlægge kombinationen af energikilder, velvidende, at der ikke bør være nogen subsidier til energiproduktion og under hensyntagen til alle forpligtelser vedrørende klimaændringer. Kulindustrien må imidlertid reagere på den igangværende energiomstilling, bevægelsen **i retning af en lavemissionsøkonomi** og især dekarboniseringsmålet ved at benytte alle disponible foranstaltninger og teknikker til en mindre skadelig og mere effektiv anvendelse af kul. I den henseende er det værd at nævne adskillige hensigtsmæssige instrumenter, som har bevist deres værd: effektivitetsstigninger, fleksibilitet og kraftvarmeproduktion.

4.2. Idet elproduktionen tegner sig for størstedelen af det anvendte kul er **større effektivitet** et vigtigt instrument for mindre forurenende anvendelse af kul. Med høj effektivitet kan der fremstilles mere elektricitet pr. ton kul og CO₂-emissionerne kan reduceres med 30 % eller mere. Der findes gode eksempler på kulfyrede kraftværker med høj effektivitet i Tyskland, som arbejder med optimeret systemteknologi. Disse kulfyrede kraftværker er også yderst **fleksible** og kan øge eller mindske produktionen hurtigt, således at de kan støtte de fluktuerende vedvarende energikilder.

⁽⁶⁾ COM(2014) 330 final af 28.5.2014.

4.3. **Kraftvarmeproduktion (kombineret varme- og elproduktion)** er en effektiv form for elproduktion, der giver væsentlige fordele med hensyn til både energi og miljø. Konventionelle kraftværker udleder spildvarme i miljøet. Kraftvarmeverker opsamler denne varme og udnytter den, hvilket betyder en mere effektiv udnyttelse af brændstofferne. EU producerer i dag 11,7 % af sin elektricitet ved kraftvarmeproduktion ⁽⁷⁾.

4.4. På mellemlang sigt er der håb om, at **CO₂-opsamling og lagring (CCS)** kan spille en rolle i den kulstoffri økonomi. De eksisterende processer skal forbedres i stor skala, infrastruktur og oplagring skal optimeres og konkurrenceevnen for elektricitet fra kulfyrede kraftværker med CCS skal være klar, inden der træffes foranstaltninger til at stille krav om CCS. Der bør gennemføres en cost-benefit- og miljøanalyse.

4.5. I forbindelse med vurderingen af en effektiv og mindre forurenende anvendelse af kul bør alternative anvendelser af kul også nævnes, f.eks. **kullikvefaktion**. Kul kan omdannes til flydende brændstof — benzin, diesel og jetbrændstof eller petrokemiske produkter. Teknologierne findes, men investeringer og driftsomkostninger må tages i betragtning.

5. De europæiske kulmineregioner og deres fremtid

5.1. Situationen i de europæiske kulmineregioner

5.1.1. **Kulregionerne** er traditionelle industriområder, hvor industrialiseringen var forbundet med udnyttelsen af de lokale mineralressourcer. Regionerne er derfor **historisk set tæt knyttet til de traditionelle sektorer i økonomien**, hvor den tunge metalindustri, den kemiske industri og energisektoren spiller en vigtig rolle. Disse sektorer og virksomheder har været udsat for hurtige forandringer i de eksterne rammevilkår (markedsvilkår, konkurrence, kunder, teknologier) og grundlæggende interne ændringer (ejerskifte, ændringer i ejernes mål og kapitalgrundlag) i de seneste år.

5.1.2. Udover de store forandringer har nogle traditionelle industrier oplevet stagnation, tilbagetrækning fra regionen eller endog udfasninger. I nogle regioner var de europæiske kul ikke i stand til at konkurrere med importeret kul og andre fossile energikilder, hvilket resulterede i en dramatisk nedgang i kulproduktionen. Et eksempel: for 100 år siden producerede UK ca. 300 mio. tons kul hvert år, og sektoren beskæftigede over 1 million minearbejdere. Afindustrialisering har medført tab af arbejdspladser, men alligevel er kuludvindende virksomheder **fortsat blandt nogle af de største arbejdsgivere i en række regioner**. Udfasning eller fuldstændig ophør af kulmineselskabernes aktiviteter har derfor alvorlige følgevirkninger for de berørte regioner. Denne situation har haft stor indvirkning på små og mellemstore virksomheder, der er forbundet med mineselskaber.

5.1.3. I mange lande er kulregioner kendetegnet ved en højere **arbejdsløshed** end det nationale gennemsnit og **langtidsledighed**. Det bliver således vanskeligt for afskedigede minearbejdere at finde nye job. **Fattigdom, stagnation og faldende levestandard samt antallet af socialt udstødte områder og personer** øges dermed.

5.1.4. Det største problem forårsaget af den stigende arbejdsløshed er den manglende balance i udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet. Med andre ord er der på trods af den høje arbejdsløshed en klar efterspørgsel efter arbejdskraft, men der efterspørges kvalifikationer, der opfylder arbejdsmarkedets krav. Uddannelsesprofilen for tidligere minearbejdere, hvor manuelle færdigheder er fremherskende, er ikke fuldt forenelige med arbejdsmarkedets behov, hvad angår det erhvervmæssige aspekt (kvalifikationer) og det personlige aspekt (motivation). Når et stort antal minearbejdere afskediges ved lukningen af en mine, forsvinder mange arbejdspladser stort set fra den ene dag til den anden, og dette kan forårsage store lokale chok.

⁽⁷⁾ Eurostatmateriale 2013; offentliggjort 2015.

5.1.5. Minearbejdere udviser også en meget **mindre udviklet iværksætterkultur og beskeden lyst til at bevæge sig ind på nye erhvervsområder**. Deres mangel på entusiasme for selvstændig virksomhed skyldes den langvarige påvirkning fra store og magtfulde mineselskaber, der fremmede en arbejdstagerkultur blandt deres ansatte, herunder en modvilje mod at løbe risici. Denne tendens kan imidlertid også ses mere generelt. Selv universitetsstuderende foretrækker et ansættelsesforhold efter endt uddannelse.

5.1.6. Situationen forværres ofte af manglen på lovende beskæftigelses- og karrieremuligheder, **ugunstige vilkår for udøvelsen af selvstændig virksomhed, lav økonomisk levedygtighed og dårlige innovationsresultater**, hvilket hænger sammen med den svage rolle som videnskab, forskning og udvikling spiller. **Den offentlige F&U-kapacitet er ikke tilstrækkeligt udviklet overalt, og overførsel af viden og applikationer til erhvervslivet fungerer ikke tilfredsstillende**. Det er også grunden til, at den økonomiske omstilling er krævende og vanskelig og ikke giver resultat i alle tilfælde.

5.2. Omstruktureringsproblemer i kulmineregionerne

5.2.1. I EU's kulproducerende lande er **omstruktureringer ofte foregået som reaktion på kriser** uden det nødvendige politiske engagement. Det har haft dramatiske konsekvenser for livskvaliteten for de mennesker, der lever i minedriftsområderne. Enhver reduktion af kulproduktionen risikerer at skabe øget arbejdsløshed, navnlig i mineregioner, der gennemgår en langvarig strukturel nedgang. Mange tidligere minearbejdere og arbejdstagere fra virksomheder med forbindelse til minedrift kan imødesee langtidsarbejdsløshed eller i mange tilfælde permanent arbejdsløshed, hvilket forstærker fattigdommen.

5.2.2. Desværre har de **relevante europæiske og nationale myndigheder med få undtagelser hidtil ført en »strudsepolitik«** med hensyn til klimapolitikernes forventede indvirkning på kulindustrien og undgået ethvert engagement i de relevante civile og sociale dialoger med arbejdstagere og borgere i minesamfundene. Erfaringerne med tidligere omstruktureringer, der blev foretaget på grundlag af populistiske politiske løfter, som i sidste ende ikke gav sig udslag i konkrete foranstaltninger til økonomisk genopretning af disse samfund, afspejler sig stadig i en øget mistro blandt arbejdstagerne til myndighedernes evne til effektivt at tackle de industrielle omstruktureringer.

5.2.3. Samtidig kan der observeres **en lav grad af empati og en mangel på reel forståelse for mineregionernes problemer** på europæisk og nationalt plan. Der er en klar tendens til overdreven politisering af debatten om minedriftens fremtid i forbindelse med klimapolitikkerne, navnlig i de kulmineregioner, hvor kuludvindingsaktiviteterne ikke kræver statsstøtte, men også i mineregioner, hvor kulindustrien allerede befinder sig i en smertefuld omstruktureringsproces. Politikerne undgår emnet, fordi omstillingsforanstaltningerne hen imod en ny regional profil ikke umiddelbart sikrer stemmer i valgeregioner, er upopulære og først viser resultater efter flere årtier.

5.2.4. Idet der er en **klar forbindelse mellem udfasning af kul og klimapolitikken**, må et element i EU's politik for gennemførelse af klimamålsætninger være at **hjælpe de regioner, som rammes af strukturelle ændringer**, dvs. kulmineregioner.

5.2.5. Der opstår **ofte** situationer, hvor lokale myndigheder **ikke har den fornødne finansielle og administrative kapacitet** til at garantere projekter og forvalte dem i henhold til de specifikke krav, der stilles af Kommissionen og de nationale myndigheder, hvilket er årsagen til, at EU's fonde skaber forholdsvis beskudne resultater i form af muligheder og livskvalitet for borgerne i kulminesamfund.

5.3. *Betingelser, muligheder og foranstaltninger til omstrukturering af kulmineregioner*

5.3.1. En »retfærdig omstilling«⁽⁸⁾ for minesamfundene kan sikres, hvis de nationale og europæiske myndigheder kan udarbejde en rettidig og **fokuseret plan med foranstaltninger** til at: sikre rimelige lønninger og jobsikkerhed for de involverede arbejdstagere, lette erhvervsuddannelse, udvikling af kompetencer og omplacering med anstændige beskæftigelsesalternativer, respektere menneskerettigheder og garantere sociale beskyttelsesforanstaltninger, herunder pensioner til støtte for borgerne i omstillingsfasen, samt sikre investeringer i lokalområdets genopretning, herunder minelukninger og genanvendelse af mineanlæg, eller bygge- og anlægsvirksomhed og tjenesteydelser i tilknytning til energiomstillingen.

5.3.2. Disse regioner har derfor behov for akut **finansiel og videnskabelig støtte**, ikke blot så de kan udvikle sig hen imod en ny økonomisk og social model, men også til inden for en rimelig tidsramme at forvalte de mange risici for menneskers sundhed og miljøet, der er forbundet med aktuel og historisk minedrift. I den forbindelse skal medlemsstaternes organer og myndigheder med ansvar for geologiske undersøgelser, herunder minelukninger og restaurering, samarbejde om at indsamle og opbevare mineral- og minedata og kortlægge de vigtigste risici, der er forbundet med tidligere minedrift, minelukninger eller bevarelse af miner.

5.3.3. Fremtiden for regioner, der i øjeblikket er afhængige af brugen af kul, og kommende levevilkår i disse må indgå i den fremadrettede **planlægning over to generationer**, dvs. 25-50 år. Udfasning af brugen af kul til energiformål i disse regioner må ikke føre til stagnation. I lyset af deres økonomiske og sociale potentiale skal disse regioner inddrages i gennemførelsen af EU's energi- og klimapolitik. Bæredygtig udvikling i disse regioner skal opnås gennem en garanteret politisk, civil og social dialog, som skal sørge for, at der findes planer for omstillingen på nationalt, industri- og virksomhedsplan.

5.3.4. Den **faldende evne til at tiltrække nye uden- og indenlandske investorer** bør også imødegås. Udover utilstrækkelige færdigheder hos arbejdsstyrken reduceres tiltrækningskraften som følge af en mangel på passende og veludstyrede erhvervsområder og store strategiske industrizoner.

5.3.5. Situationen er således ikke let for tidligere minearbejdere i kulregioner. Fremsynede repræsentanter for kulregioner bør appellere til deres nationale regeringer og sammen bør de **forberede kulregionernes omstrukturering og udvikling** i god tid **før planlagte nedskæringer i eller udfasning af kulminedriften**.

5.3.6. **Regionale myndigheder, medlemsstaternes regeringer og EU's institutioner** må engagere sig i energiomstillingen og den relaterede omstrukturering af kulmineregionerne.

5.3.7. **Kulregionerne har** ikke desto mindre **et betydeligt potentiale** for både omstrukturering og udvikling. Der bør udarbejdes en række udviklingsforanstaltninger, herunder fremme af F&U under innovative rammevilkår og opbakning til de traditionelle sektorer, der har overlevet i kulregioner, samt nye ekspanderende sektorer.

5.3.8. Den eksisterende energiinfrastruktur og de kvalificerede menneskelige ressourcer fra kulmineregionerne skal udnyttes fuldt ud. I den forbindelse bør **fremme af offentlige og private investeringer** være blandt de foranstaltninger, der støttes. Eksisterende virksomheder og andre markedsaktører må investere kraftigt i nye produktionsanlæg, herunder anlæg til produktion af vedvarende energi.

⁽⁸⁾ ETUC Frontlines Briefing, October 2015, Climate justice: Paris and Beyond.

5.3.9. **Feasibilityundersøgelser** kan eventuelt vise, at nogle kulminereioner ikke kun har et stort potentiale for produktion af sol-, vind- eller geotermisk energi, men at de også har bedre forudsætninger for at opfylde andre betingelser for investering i og anvendelse af grønne energiteknologier: let at finde plads til nye produktionsfaciliteter, kvalificerede menneskelige ressourcer eller vilje til omskoling, lokale myndigheder, der kender til udfordringerne i energisektoren, og lokalsamfund, der er vant til industrielle projekter.

5.3.10. De nuværende mineselskaber ejer eller har **koncession på betydelige arealer** og/eller hundredvis af kilometer af minegange, som kan bruges i energiomstillingen. Desuden har de fleste enheder inden for minedrift en pålidelig sammenkobling med de regionale og nationale netværk til energitransport.

5.3.11. For at udløse yderligere investeringer fra den private sektor, som spiller en central rolle, har de **europæiske struktur- og innovationsfonde (ESI)** specifikt øremærket mindst 27 mia. EUR til investeringer i lavemissionsøkonomien, herunder energieffektivitet. Mindst 12 %, 15 % eller 20 % af den nationale tildeling fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) skal anvendes til at støtte overgangen til en lavemissionsøkonomi i alle sektorer i henholdsvis mindre udviklede regioner, overgangsregioner og mere udviklede regioner i EU. Hvis Samhørighedsfonden anvendes til sådanne investeringer, stiger andelen til 15 % for mindre udviklede regioner ⁽⁹⁾.

5.3.12. **EU-midlerne** kan **delvist** bistå minesamfundene i deres bestræbelser i retning af økonomisk diversificering og energiomstilling, men **en stor del af investeringerne** i økonomisk udvikling skal komme fra de berørte **medlemsstaters offentlige midler** eller gennem nye **private investeringer**.

5.3.13. Ovennævnte aspekter skal tages i betragtning ved udformningen af foranstaltninger til støtte for de berørte minedriftsregioner i den uundgåelige energiomstilling og økonomiske diversificering, og arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og befolkningen i almindelighed i disse regioner skal inddrages i kortlægningen af **nye udviklingsmuligheder for deres lokalsamfund**.

5.3.14. En »**Plan for støtte til de samfund og regioner, der er afhængige af kulproduktion**« bør tilskynde regionerne til at realisere omstillingen, stimulere innovativ udvikling, fastholde attraktive rammevilkår for investeringer og skabe muligheder for beskæftigelse og et værdigt liv.

5.3.15. »**Planen**« kan **udarbejdes af en rådgivende gruppe** i samarbejde med **Kommissionen og Europa-Parlamentet**. Medlemmerne af denne rådgivende gruppe bør være repræsentanter for minereioner, fagforeninger, NGO'er, F&U og kulindustrien.

5.3.16. **Planen** for støtte til de samfund og regioner, der er afhængige af kulproduktion, bør baseres på **tre søjler**:

- politiske, civile og sociale dialoger,
- økonomiske, sociale og miljømæssige investeringer,
- investeringer i uddannelse, erhvervsuddannelse, forskning og udvikling, innovation og kultur.

5.4. **Den forventede udvikling i kulminereionerne**

5.4.1 Fremtiden for **de europæiske kulminereioner vil bevæge sig i to retninger**. I nogle kulminereioner kan der forventes en hurtig eller endda brat udfasning af kulproduktionen, mens den i andre regioner kan fortsætte i adskillige årtier.

⁽⁹⁾ Den europæiske energisikkerhed, COM(2014) 330 final, 28.5.2014, kapitel 3, s. 7.

5.4.2. I det **første tilfælde** kan udfasningen være en følge af den økonomiske og markedsmæssige situation, som er kompliceret, navnlig for den europæiske stenkulsindustri, der konkurrerer med meget lave priser på importeret kul. Dette gør livet meget vanskeligt, selv for de miner som indtil for nylig var rentable. I nogle regioner kan regeringen eller selskaberne beslutte at lukke miner i overensstemmelse med Lissabontraktaten og EU-medlemsstaternes ret til selv at bestemme deres energimiks.

5.4.3. For disse regioner vil det være nyttigt **hurtigt at oprette et socialt program** baseret på bedste praksis fra forskellige kulproducerende lande i EU, der har erfaring med udfasning af kul, eller som forbereder en sådan udfasning. I den henseende kan de tyske erfaringer være nyttige: i Tyskland vil stenkulsminedriften som planlagt blive indstillet i 2018. Der er mange andre tidligere kulmineregioner, f.eks. Det Forenede Kongerige, Frankrig, Nederlandene og Belgien, der alle har værdifuld erfaring på området.

5.4.4. I regioner, hvor **kulproduktionen** forventes at fortsætte **på længere sigt**, bør der først og fremmest fokuseres på en **effektiv og mindre skadelig anvendelse af denne kul**. I tilfælde af kul, der anvendes til elproduktion, vil det fortsat være en prioritet at nedbringe emissionerne. EU har instrumenter til sikring af dette: den reviderede emissionshandelsordning, som forudsætter nul CO₂-emissioner senest i 2058, direktivet om industrielle emissioner og det nye BAT-referencedokument for store fyringsanlæg, der snart er færdigt.

5.4.5. I strategien for kulmineregioner med en fremtid på længere sigt vil **forskning og udvikling** spille en yderst vigtig rolle: yderligere forøgelse af kraftværkernes effektivitet vil resultere i større emissionsreduktioner og et lavere brændselsforbrug. En øget fleksibilitet hos kraftværkerne kan medvirke til at støtte de fluktuerende vedvarende energikilder. Udover rene kulteknologier eller anvendelse og lagring af CO₂, bør alternative anvendelser af kul tages i betragtning.

5.4.6. Selv i områder med mere langsigtede perspektiver for kulminedrift, bør man imidlertid prioritere at forberede afslutningen af kulminedrift og omstruktureringen af de berørte kulmineregioner.

Bruxelles, den 25. maj 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
